

הנה נתון שלא נתתם דעתכם עליו: ישראל היא שיאנית העולם במספר רופאי השיניים. במחקר השוואתי שנערך בסוף שנות ה-90, נמצא שבישראל יש רופא שיניים אחד לכל 780 אנשים, לעומת 1,429 אנשים בגרמניה, 1,492 בצרפת, 1,887 בארה"ב או 2,500 בבריטניה.

הנה עוד נתון שלא נתתם דעתכם עליו: 60% מהקשישים בישראל (מעל גיל 65) איבדו את כל שיניהם, לעומת שיעורים של 27%-51% מהקשישים במרבית מדינות המערב האחרות.

אך אין זו הידרדרות במצב שיניהם של הקשישים בלבד בישראל. במחקר שנערך ב-99' על ידי המרכז לחקר מדיניות חברתית בישראל, הושווה מצב בריאות השן של הישראלים לחבריהם מהעולם בגילים שונים ובתחומים שונים (שיעור מקרי העששת, שיעור מקרי בעיות החניכיים וכו'). במרבית הפרמטרים דורגה ישראל בדירוג נמוך מאוד מקרב מדינות המערב, ובדירוג הכולל של כל הפרמטרים יחדיו היא דורגה אחרונה.

מצב בריאות השן של אזרחי ישראל הוא הירוד ביותר מכל מדינות המערב, וזאת על אף שההוצאה הלאומית של ישראל על רפואת שיניים היא 12.2% מההוצאה הלאומית לבריאות - הגבוהה ביותר מקרב מדינות המערב. זהו, ללא ספק, שיא: בישראל יש הכי הרבה רופאי שיניים בעולם וההוצאה על רפואת שיניים היא הגבוהה ביותר, אבל מצב השיניים של אזרחי ישראל הוא הירוד ביותר.

איך קובעים שיא שלילי שכזה? פשוט מאוד, דואגים להשאיר מדינה שלמה בלי ביטוח שיניים. ליתר דיוק, יש בישראל ביטוח שיניים, אבל הוא כל כך יקר וכל כך בעייתי שכמעט אף אחד אינו רוכש אותו. כך נוצרה מציאות שבה רפואת השן בישראל היא רפואה פרטית בלבד, ומחיריה הגבוהים של הרפואה הפרטית מביאים לכך שהישראלים מזניחים את שיניהם. חד וחלק.

לא רק הכלכלה, אמנם, משחקת כאן תפקיד. זהו גם עניין של תרבות ושל מודעות. בישראל, למשל, עדיין חושבים שחוט דנטלי הוא מכשיר עינויים אמריקאי - בשעה שבמרבית מדינות המערב שיעורים גבוהים מהאוכלוסייה משתמשים בחוט דנטלי לניקוי החניכיים באופן קבוע. ועדיין, אין ספק כי כשלונה של מדינת ישראל לספק כיסוי לרפואת השיניים של אזרחיה, וכישלון של חברות הביטוח הפרטיות בישראל לצאת עם פוליסת ביטוח שיניים ראויה הם הגורמים העיקריים למצב.

פרדוקסלית, הישראלים מכוסים כמעט בכיסוי יתר בכל הקשור לביטוחי הבריאות שלהם. יש להם את ביטוח הבריאות הממלכתי שמספקת להם המדינה, בתמורה למס הבריאות הנגבה מהם; יש להם את הביטוח הציבורי הנוסף שמספקות להם קופות החולים באמצעות הביטוחים המשלימים; ויש לכ-20% מהם גם ביטוח בריאות פרטי שאותו מוכרות חברות הביטוח. שלושה רבדים של ביטוח, מתברר, הם מה שנדרש כדי להניח את דעתו של הישראלי לגבי בריאותו - בשעה שאותו ישראלי מסתובב ללא ביטוח כלשהו לגבי בריאות שיניו.

מה מציעה מדינת ישראל לאזרחיה בתחום רפואת השיניים:

א. חוק שלא מומש: מדינת ישראל מציעה טיפולי רפואת שיניים מונעת לילדים (עד גיל 18). ליתר דיוק, חוק הבריאות הממלכתי קבע שמדינת ישראל צריכה להציע רפואת שיניים מונעת לילדים, מכיוון שכל הנתונים הרפואיים מלמדים כי הנתון החשוב ביותר בבריאות השן הוא רפואה מונעת. לכן, מי שיטפל בשיניו בגיל הילדות צפוי להקטין משמעותית את בעיות השיניים שלו בהמשך חייו. אלא שההבטחה הזאת של מדינת ישראל נותרה בלתי ממומשת. בפועל, אין רפואת שיניים לילדים חנם בישראל, ונותר עוד לראות אם יקום מי שיגלגל את הנושא לפתחו של בג"ץ.

ב. שירות פרטי של קופות החולים: כל קופות החולים מציעות שירותי רפואת שיניים למבוטחיהן. להבדיל מכל שירות רפואי אחר של קופות החולים, עם זאת, השירות הזה הוא שירות פרטי, למעשה. בין אם מדובר במרפאות

שיניים שקופות החולים התקשרו איתן בזכיינות בלבד, ובין אם מדובר ברשת מרפאות השייכת לקופה (שני הדגמים קיימים), בכל מקרה השירות הרפואי יינתן למבוטח תמורת מחיר מלא.

בממוצע, המחירים שגובות מרפאות השיניים הקשורות לקופות החולים הם מחירים בינוניים עד גבוהים. גם רמת השירות המוצעת במרפאות של קופות החולים נחשבת לבינונית עד גבוהה. גבי פיקר, רופא שיניים העובד כיום ביעוץ לחברות הרוכשות ביטוחי שיניים, מעניק לרמת המרפאות של קופות החולים ציון של 7-8. כלומר, מקום טוב באמצע.

קופות החולים אמנם מציעות למבוטחיהן הנחות בטיפול השיניים שלהם - הנחה של 25% למבוטחי הביטוחים המשלימים של הקופות - אבל לדברי פיקר מדובר בהנחות וירטואליות בלבד. "מי שבא לעשות טיפול שיניים של 5,000 שקל", הוא אומר, "יקבל הנחה של 25% גם במרפאה פרטית לחלוטין". הנחה ממשית ניתנת על ידי הקופות רק בתחום הרפואה המונעת - הקופות מאפשרות לבצע בדיקות תקופתיות, אחת לחצי שנה או שנה, אצל רופא שיניים ואצל השיננית, בהנחה משמעותית של 25%-50%. מכיוון שהטיפול המונע, כאמור, הוא בעל חשיבות קריטית לבריאות השיניים - זאת הנחה שאסור לזלזל בה. "אי אפשר לזלזל בחשיבות הסרת האבנית אצל שיננית ובחשיבות הבדיקה השנתית אצל רופא השיניים", מדגיש פיקר.

פיקר, אגב, מציע שלא לזלזל גם במבצעים התקופתיים שקופות החולים מציעות. מבצע כמו זה של קופת חולים כללית, המציעה טיפול של יישור שיניים בהנחה לילדים במהלך החופש הגדול, הוא מבצע שהוא ממליץ עליו בשתי ידיים. "בדרך כלל המבצעים של קופות החולים הם אמיתיים", הוא אומר, "ועדיין - תמיד כדאי לבדוק ולהשוות מחירים".

יש הנחות במרפאות השיניים של הקופות, אם כן, אבל אלה הנחות רק בטיפול השיניים הבסיסיים והזולים ביותר. מי שיזדקק לטיפול שיניים מסובכים - לא ישלם פחות דרך קופת החולים. היתרון היחיד שיש לקופת החולים להציע לו, למעשה, הוא חותמת הכשרות שלה: המרפאות של קופות החולים נמצאות בפיקוח קופות החולים, ולכן אפשר לסמוך על כך שהרמה הרפואית בהן תהיה טובה.

הבשורה הטובה בתחום זה, עם זאת, היא שקופות החולים זיהו את הפוטנציאל השיווקי הטמון ברפואת שיניים, ולכן יש הרהורים אצל חלקן להתחיל להציע, סוף סוף, ביטוח שיניים של ממש למבוטחיהן (ראו מסגרת).

ג. ביטוחי שיניים פרטיים: יש דבר כזה בישראל, ביטוח שיניים הנמכר על ידי חברות הביטוח, אבל זוכים לו רק כ-10% מהאוכלוסייה. זהו שיעור כיסוי ביטוחי נמוך ביותר, ככל הנראה הנמוך מקרב מדינות המערב, והוא ביטוי ישיר לאיכות הבעייתית מאוד של ביטוחי השיניים בישראל.